

בידי שמים, והשני הוא נבילה, שאיסורה קל לפי שעונשה רק מלקות — מאכילין אותו נבילה ולא טבל.

טבל ופירות שביעית לאחר זמן הביעור, שאסורין ב"איסור עשה" — מאכילים אותו פירות שביעית.

טבל ותרומה, שזר האוכלה חייב מיתה בידי שמים — מחלוקת תנאי היא.

דתנאי: מאכילין אותו טבל, ואין מאכילין אותו תרומה.

בן תימא אומר: תרומה ולא טבל.

אמר רבה: היכא דאפשר להשיב דעתו באכילת פירות חולין — דכולי עלמא לא פליגי דמתקנינן ליה את הטבל ביום הכיפורים על ידי שמפרישים ממנו תרומות ומעשרות [שתיקון הטבל אינו אסור ביום הכיפורים אלא מדרבנן], ומספינן ומאכילים ליה.

כי פליגי — בדלא אפשר להרגיע אותו בחולין בלבד, אלא יש להאכילו את כל הכמות הפירות שלפנינו.

מר בן תימא סבר: טבל חמור, ולכן עדיף לתקן את הטבל ולהאכילו תרומה.

ומר תנא קמא סבר: תרומה חמורה מאכילת טבל, ולכן עדיף להאכילו טבל.

ומבאר הגמרא את טעם מחלוקתם:

מר בן תימא סבר: טבל חמור, כיון שהוא אסור לכולם בין לישראל ובין לכהן.

אבל תרומה — חזיא לכהן, ולכן איסורה קל מאיסור טבל.

ומר תנא קמא סבר: תרומה חמורה, שאין לה תקנה לאכילת זר.

אבל טבל — אפשר לתקוניה ויהיה מותר לאכילה גם לזרים [חוץ מהתרומה שבו].

והוינן בהא דאמרינן אם אפשר בחולין 19-ב מאכילים אותו חולין: הרי פשיטא שיתקנו את הטבל ויאכילוהו חולין בלא לעבור איסור?!

ומשנינן: לא צריכא אלא בשבת, והחידוש הוא שמותר לעבור ולתקן טבל בשבת כדי להאכילו חולין.

ופרכינן: בשבת נמי פשיטא, שהרי כל תיקון הטבל רק טלטול מוקצה של טבל, שאיסורו מדרבנן בלבד הוא!

ומשנינן: הכא במאי עסקינן — בפירות שגדלו בעציץ שאינו נקוב, שטבלן איסור דרבנן הוא. כי מדאורייתא דבר הגדל בעציץ שאינו נקוב אינו טבל.

וקא משמע לן שלכולי עלמא מוטב לעבור בשבת על איסור שבות מדרבנן ולתקן את הפירות, למרות שאינם אסורים אלא מדרבנן, והיה מקום לומר שאין להתיר איסור דרבנן כדי לתקן איסור דרבנן.

וזאת, כדי שלא יבואו להתיר לאכול בכהאי גונא מפירות הגדלים בעציץ נקוב, שהם טבל מן התורה.

ולא נחלקו אלא כאשר יש צורך באכילת כל הפירות כולל התרומה המופרשת.

מר סבר טבל חמור, וומר סבר תרומה חמורה.

אותו דבש וכל מיני מתיקה, היות שהדבש וכל מיני מתיקה מאירין מאור עיניו של אדם.

ואף על פי שאין ראייה לדבר, זכר לדבר יש: מספר שמואל א [פרק יד] שאמר יהונתן בטועמו מן הדבש: "ראו נא כי אורו עיני, כי טעמתי מעט דבש הזה".

ומאי "אף על פי שאין ראייה לדבר", והרי ראייה טובה היא?

דהתם לאו בולמוס אחזיה ליהונתן.

אמר אביי: לא שנו שמיני מתיקה מאירין, אלא כשאוכלם לאחר אכילה. אבל אם אוכלם קודם אכילה — מגרר גריר, הם רק מעוררים את הרעב, אך אינם מאירים.

והראיה שמיני מתיקה יש לאכלם לאחר האוכל, מהא דכתיב [שמואל א ל] "וימצאו איש מצרי בשדה, ויקחו אותו אל דוד. ויתנו לו לחם ויאכל, וישקהו מים, ויתנו לו פלח דבילה ושני צמקים. ויאכל, ותשב רוחו אליו, כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים ושלשה לילות".

אמר רבי נחמן אמר שמואל: מי שאחזו בולמוס — מאכילין אותו אליה של כבש בדבש.

רב הונא בריה דרב יהושע אמר: אף פולת נקיה של קמח חיטים בדבש רפואה היו לו.

רב פפא אמר: אפילו קמחי דשערי קמח שעורים בדיבשא.

אמר רבי יוחנן: פעם אחת אחזני בולמוס, ורצתי למזרחה של תאנה, ואכלתי מפירותיה

והוינן בה: לימא מחלוקת תנאי היא, האם עדיף לעבור על איסור שבות של טלטול בשבת לצורך תיקון פירות שכל איסור טבלן הוא רק מדרבנן.

דתנאי: מי שנשכו נחש — קורין לו רופא בשבת ממקום שהוא חוץ לתחום למקום של הנשוך. ומקריעין לו את התרנגולת כדי ליתן ממנה רפואה על המכה, וגוזזין לו את הכרישין, ירק מן המחובר, ומאכילין אותו את ירק הכרישים כשהם טבל לרפואתו, ואין צריך לעשר, דברי רבי.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: לא יאכל את הכרישים לרפואתו עד שיעשר.

ואם כן, נימא רבה, דאמר היכן שאפשר לתקן את החולין ודי בכך לרפואתו מתקנים אותם — אליבא דרבי אלעזר ברבי שמעון היא, ולא אליבא דרבי, שאמר אין צריך לעשר.

ומשנינן: אפילו תימא שרבה סבר כמו רבי, גם ניחא.

כי עד כאן לא קאמר רבי התם שאינו צריך לעשר, אלא לענין מעשר ירק, שאינו אלא חיוב דרבנן.

אבל כמעשר דגן, דטבל דאורייתא הוא — אפילו רבי מודה שצריך לעשר גם אם גדל בעציץ שאינו נקוב, על אף שאיסור הטבל הוא רק מדרבנן.

משום דאי שרית ליה לאכול פירות טבל שגדלו בעציץ שאינו נקוב, אתי למיכל בעציץ שהוא נקוב, שטבלו הוא מן התורה.

תנו רבנן: מי שאחזו בולמוס — מאכילין

בעל הבית שבאו להתאכסן אצלו, אם נאה הוא או מכוער.

רבי יהודה ורבי יוסי לא היו דייקו בשמא.

כי מטו להווא דוכתא כשבאו למקום אחד, בעו אושפיזא, חיפשו אכסניה, יהבו להו. ונתנו להם מקום להתאכסן בו.

אמרו לו לבעל הבית: מה שמך? — אמר להו: כידור.

אמר רבי מאיר: שמע מינה משמו כי אדם רשע הוא. לפי שנאמר [דברים לב] "כי דור תהפכת המה".

ואותו יום ערב שבת היה.

רבי יהודה ורבי יוסי אשלימו ליה הפקידו אצלו כיסיהו, את כיסי המעות שלהם.

ואילו רבי מאיר לא אשלים ליה כיסיהו.

אזל, הלך רבי מאיר, אותביה והניח את כיס מעותיו כי קיבריה בבית הקברות דאברה, של אבי בעל הבית.

אתחזי ליה, נראה לו אבי בעל הבית, המת, לבנו בחלמיה בחלום, ואמר לו: תא שקיל בא וקח כיסא כיס של מעות דמנח ארישא שמונח ליד הראש דהווא גברא של אותו אדם [דהיינו, ליד הראש שלי].

למחר אמר להו בעל הבית: הכי כך אתחזי לי נראה ואמר לי אבי בחלמאי.

אמר ליה רבי מאיר: חלמא דבי שמשוי החלומות שחולם אדם בליל שבת מתוך מנוחתו — לית בהו ממשא. ומתכוון היה להניאו מליילך לשם.

המתוקים הנמצאים בצידה המזרחי, ששם מגיעות קרני השמש, וקיימתי בעצמי את דברי הכתוב בקהלת [פרק ז] "החכמה — תחיה בעליה".

דתני רב יוסף: הרוצה לטעום את הטעם המתוק של עץ התאנה — יפנה למזרחתה של התאנה ומשם יאכל פירותיה. שנאמר [דברים לג] בברכת משה ליוסף שתהא ארצו מבורכת "וממגד תבואת שמש". מפירות ממותקים מחום השמש.

רבי יהודה ורבי יוסי הו קא אזלי באורחא, בדרך.

אחזיה בולמוס לרבי יהודה.

קפחיה כפה רבי יהודה לרועה שעבר בדרך, ונטל ממנו את לחמו בעל כורחו, ואכליה לריפתא, ואכל את לחמו של הרועה.

אמר ליה רבי יוסי לרבי יהודה: ראה כי קפחת את הרועה!

כי מטו למתא כשהגיעו לעיר אחזיה בולמוס לרבי יוסי.

אהדרוהו הקיפוהו בני העיר לרבי יוסי בלגי בכלים של דבש ומתיקה, ובצעוי, בקערות של תבשילים, כדי להשיב את רוחו.

אמר ליה רבי יהודה לרבי יוסי: אני אמנם קפחתי את לחמו של הרועה, ואילו אתה "קפחת" את מאכל העיר כולה.

ותו, עוד מעשה אירע:

רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי הו קא אזלי באורחא.

רבי מאיר הוה דייק מדייק בשמא בשמו של

ואילו מים אחרונים, שלא נטל זה ידיו לפני ברכת המזון — הרגו את הנפש. כי דרך הנוטלים ידיהם לפני ברכת המזון לקנח את שפמם בידיהם הלחות, ואילו היה נוטל זה ידיו היה גם מקנח שפמו מהעדשים, ולא היה להם סימן לאשתו, והיא לא היתה נהרגת.

ולכסוף — הווי דייקי בשמא. כי מטו כאשר באו להחוא ביתא דשמיח של בעליו היה "בלח" — לא עיילו לגביה.

אמרי: שמע מינה, רשע הוא. משום דכתיב [יחזקאל כג] "ואמר לבלה נאפים".

שנינו במשנה: מי שנשכו כלב שוטה.

תנו רבנן: המשה דברים נאמרו בכלב שוטה: פיו פתוח, ורירו נוטף, ואזניו פרוחות, גדולות ומתקפלות למטה, וזנבו מונח על ירכותיו, ומחלך בצידי דרכים.

ויש אומרים: אף נובח ואין קולו נשמע,

ממאי הוי כלב שוטה?

רב אמר: נשים כשפניות משחקות בו, להראות כשפיהם, לשחוק.

ושמואל אמר: רוח רעה שורה עליו.

מאי בינייהו? [כמו: למאי נפקא מינה? מה זה משנה ממה נהיה הכלב שוטה?

איכא בינייהו: למקטליה דוקא בדבר הנזרק א-T9 על הכלב מרחוק. כי לפי שמואל אין להתקרב אליו מחמת הרוח הרעה, ויש להורגו ממרחק, בזריקת חץ או סכין.

תניא כוותיה דשמואל: כשהורגין אותו —

אזל רבי מאיר, ונטריה ושמר את כיסו כולי יומא ליד הקבר, ובמוצאי שבת אייתה הביאו עמו.

למחר אמרו לו לבעל הבית הב לן כיסן שהפקדנו אצלך.

אמר להו: לא היו דברים מעולם.

אמר להו רבי מאיר: אמאי לא דייקיתו כמוני בשמא?

אמרו ליה: אמאי לא אמרת לן מר שיש לנו לדייק בשמו ולחשוש ממנו?

אמר להו: אימר דאמרי אנא חששא, שיש לחשוש לשם. אבל אחזקי להחזיקו כרשע ולהזהירכם אודותיו — מי אמרי?

משכוהו לבעל הבית בדבריהם, ועיילוהו והביאוהו לחנותא של יין כדי לשכרו ולהוציא ממנו איה כספם.

חזו טלפחי אשפמיה, ראו עדשים על שפמו.

אזלו הלכו אל ביתו ובקשו מאשתו את כיסיהם בשמו, ויהבו ונתנו לה סימנא לדביתהו, סימן לאשתו שהוא אכן שלחם לבקש את הכיסים, שסיפר להם שהיא בישלה לו עדשים. ושקלוהו ונטלו לכיסייהו, שנתנה להם אשתו, ואייתו והלכו להם.

אזל איהו, הלך בעל הבית ונוכח שנטלו את כיסיהם ונתגלתה גניבתו, וקטליה לאיתתיה, והרג את אשתו על שנתנה אותם.

חינו דתניא: מים ראשונים שלא נטל אדם מישראל לפני האוכל — האכילו אותו בשר חזיר, שחשב בעל האכסניה, כיון שלא נטל ידיו לפני האוכל שהוא נכרי והאכילו בשר חזיר.